

**RAMOWY PROGRAM PRAKTYK ZAWODOWYCH
na kierunku PRACA SOCJALNA**

I. WYMIAR, CZAS TRWANIA I TERMINY ZALICZENIA PRAKTYK

1. Wymiar praktyk:
 - a) stacjonarne i niestacjonarne studia pierwszego stopnia
 - 120 godz. (4 tyg.) po pierwszym roku studiów
 - 120 godz. (4 tyg.) po drugim roku studiów
 - b) stacjonarne i niestacjonarne studia drugiego stopnia
 - 120 godz. (4 tyg.) po pierwszym roku studiów
2. Terminy zaliczenia praktyk:
 - a) Studia pierwszego stopnia
 - praktyka zawodowa po pierwszym roku studiów, zaliczana w semestrze III
 - praktyka zawodowa po drugim roku studiów, w zaliczana semestrze V
 - b) Studia drugiego stopnia
 - praktyka zawodowa po pierwszym roku studiów, zaliczana w semestrze III
3. Zaleca się, by praktyki zawodowe realizowane na studiach pierwszego stopnia odbywały się w różnych placówkach, instytucjach lub organizacjach, przy czym przynajmniej jedna z praktyk powinna być zrealizowana w miejskim lub gminnym ośrodku pomocy społecznej (MOPS/GOPS), miejskim ośrodku pomocy rodzinie (MOPR), powiatowym centrum pomocy rodzinie (PCPR) albo w centrum usług społecznych (CUS). Natomiast w przypadku studiów drugiego stopnia zaleca się, by praktyka zawodowa była realizowana w miejskim lub gminnym ośrodku pomocy społecznej, miejskim ośrodku pomocy rodzinie, powiatowym centrum pomocy rodzinie albo w centrum usług społecznych.
4. *Czas trwania praktyk zawodowych nie jest zaliczany do liczby godzin zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich (BUNA) w planie studiów.*

II. CELE OGÓLNE PRAKTYK

- realizacja kształcenia poprzez bezpośrednie zdobywanie doświadczeń, stanowiących ważny element procesu przygotowania do zawodu;
- nabycie wiedzy i umiejętności praktycznych wykorzystywanych w pracy socjalnej;
- wykorzystanie i weryfikacja zdobytej wiedzy teoretycznej w działaniach praktycznych podejmowanych w obszarze pracy socjalnej;
- zacieśnienie współpracy między uczelnią a pracodawcami.

III. EFEKTY UCZENIA SIĘ

- posiada wiedzę o uczestnikach działalności wspierającej i pomocowej, zna specyfikę potrzeb osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej;
- ma wiedzę na temat funkcjonowania struktury organizacyjnej, zasad organizacji pracy, podziału kompetencji, procedur, świadczonych usług oraz procesu planowania pracy w wybranej jednostce;
- potrafi nawiązywać współpracę oraz komunikować się z przedstawicielami instytucji i organizacji w obszarze pomocy społecznej;
- potrafi określić stopień zaspokojenia potrzeb osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej;

- jest gotów do podejmowania współpracy z innymi specjalistami w różnych obszarach pomocy społecznej;
- ma świadomość istoty właściwych oddziaływań w ramach profesjonalnej pracy socjalnej.

IV. ZADANIA OSOBY STUDIUJĄCEJ ODBYWAJĄCEJ PRAKTYKI

1. Zapoznanie się ze specyfiką funkcjonowania jednostek organizacyjnych pomocy społecznej oraz instytucji i organizacji zajmujących się pomocą na rzecz osób, rodzin, grup i społeczności wymagających wsparcia, w tym:

- a) strukturą i organizacją placówek, w których osoba studiująca odbywa praktyki (systemem komunikacji i obiegu informacji; rodzajem świadczonych usług, organizacją pracy w tym regulaminem instytucji, statutem przepisami min. BHP);
- b) rodzajem świadczonych usług;
- c) kompetencjami ośrodka/placówki wynikającymi z przepisów prawa;
- d) prowadzoną w placówce dokumentacją z poszanowaniem zasady poufności;
- e) charakterystyką klientów pod względem demograficzno-ekonomicznym, i psychologiczno-społecznym;
- f) specyfiką potrzeb osób, rodzin, grup i społeczności korzystających z pomocy społecznej;
- g) formami realizowanych świadczeń i wsparcia;
- h) stopniem zaspokojenia przez placówki i poza nimi potrzeb osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej;
- i) możliwościami realizacji świadczeń i wsparcia – stopniem zaspokojenia potrzeb klientów;
- j) etyką zawodową pracowników placówki.

2. Poznanie specyfiki pracy pracownika socjalnego w jednostce, w tym:

- a) zakresu obowiązków i zadań pracownika socjalnego realizowanych w placówce)¹;
- b) dokumentacji prowadzonej przez pracownika socjalnego: druki, kwestionariusze wywiadu, oświadczenia itp.;
- c) metod i technik pracy socjalnej stosowanych przez pracowników socjalnych w jednostce.

3. Zdobycie, ulepszanie i rozwijanie umiejętności praktycznych poprzez:

- a) obserwację prowadzonych w placówce działań, w tym wywiadów środowiskowych², rozmów i konsultacji zawodowych z poszanowaniem zasady poufności;
- b) bezpośredni kontakt z klientami placówki;
- c) współdziałanie w rozpoznawaniu, zaspokajaniu oraz uaktywnianiu potrzeb indywidualnych i społecznych osób i rodzin wymagających wsparcia;
- d) aktywne uczestnictwo w działaniach podejmowanych w placówkach na rzecz klientów i ich środowiska;
 - organizowanie różnorodnych form pomocy,
 - przeprowadzenie wywiadów środowiskowych³ oraz prowadzenie związanej z tym dokumentacji,
 - przyjmowanie wniosków i prowadzenie postępowania administracyjnego w sprawach zasiłków i innych świadczeń,
 - udział w przygotowywaniu innej dokumentacji związanej z działalnością placówki.

¹ Dotyczy placówek, w których zatrudnia się pracowników socjalnych.

² W placówkach, gdzie wywiad jest przeprowadzany.

³ W placówkach, gdzie wywiad jest przeprowadzany.

- e) współpracę z innymi specjalistami biorącymi udział w procesie wsparcia klientów;
- f) udział w superwizji⁴;
- g) doskonalenie umiejętności pracy własnej poprzez wykorzystanie wiedzy zdobytej podczas studiów w praktyce;
- h) przygotowanie do samodzielności i odpowiedzialności za powierzone zadania;
- i) zebranie materiałów umożliwiających opracowanie i realizację projektów socjalnych.

V. ZASADY REALIZACJI PRAKTYK

W trakcie trwania praktyki zawodowej osoba studiująca powinna:

- a) asystować w pracy wykonywanej przez Instruktora praktyki w placówce;
- b) wykonywać zadania zlecone przez Instruktora praktyki lub przez innych pracowników zatrudnionych w placówce, w zakresie rozwijającym przygotowanie do zawodu;
- c) stosować się do norm i zasad obowiązujących w placówce;
- d) respektować zasadę poufności przy dostępie do dokumentacji objętej ochroną danych osobowych, zgodnie z obowiązującą w danej jednostce polityką bezpieczeństwa informacji;
- e) aktywnie uczestniczyć w działaniach instytucji, w której odbywa praktykę;
- f) aktywnie uczestniczyć w działaniach na rzecz instytucji, w której odbywa praktykę;
- g) gromadzić dobre praktyki celem wykorzystania ich w swojej karierze zawodowej;
- h) wykonać **zadania wymagające zaliczenia**⁵:
 - sporządzić **raport** z przebiegu praktyki zawodowej (*załącznik 5*);
 - dokonać **diagnozy** przy wykorzystaniu stosowanych w placówce dokumentów (np. wywiad środowiskowy⁶) i opracować **plan pomocy** / wsparcia / zmiany / rozwiązań (oceniany przez Instruktora praktyki w placówce);
 - dostarczyć do Opiekuna akademickiego praktyk **kartę ocen** uzyskanych w miejscu realizacji praktyki, w tym ocenę przygotowanego planu pomocy wskazanego w punkcie powyżej (oceny dokonuje Instruktor praktyki w placówce – *załącznik 6*);
 - wypełnić **formularz online** obejmujący ocenę przydatności zdobytej w ramach praktyk wiedzy i umiejętności (link udostępniany przez Opiekuna praktyk).

VI. MIEJSCA, W KTÓRYCH MOŻNA ODBYĆ PRAKTYKI ZAWODOWE:

Osoby studiujące mogą odbywać praktyki w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej:

- a) ośrodki pomocy społecznej (miejskie, gminne, miejsko-gminne)
- b) powiatowe centra pomocy rodzinie
- c) centra usług społecznych
- d) domy pomocy społecznej
- e) ośrodki wsparcia:
 - środowiskowe domy samopomocy
 - dzienne domy pomocy
 - noclegownie / domy noclegowe
 - ośrodki opiekuńcze
 - ośrodki resocjalizacyjne

⁴ Jeśli jest prowadzona.

⁵ Dokumentacja wykonywanych zadań jest gromadzona przez każdą osobę studiującą w *teczce praktyki*.

⁶ Osoba studiująca wypełnia samodzielnie formularz wywiadu z dbałością o poufność danych (obowiązuje anonimizacja danych). Jeśli w placówce nie wykorzystuje się narzędzia wywiadu, to student/ka dokonuje diagnozy zgodnie z obowiązującymi w danej instytucji zasadami.

- f) ośrodki interwencji kryzysowej
- g) placówki specjalistycznego poradnictwa, w tym rodzinnego
- h) placówki opiekuńczo-wychowawcze
- i) centra integracji społecznej, kluby integracji społecznej
- j) organizacje pozarządowe działające w obszarze pomocy społecznej
- k) przedsiębiorstwa społeczne
- l) inne, po uzgodnieniu z Opiekunem akademickim praktyk w przypadku praktyk zawodowych lub z Promotorem w przypadku praktyk dyplomowych.

VII. TOK PRAKTYK

- a) Osoby studiujące mają prawo wyboru miejsca realizacji praktyk zawodowych spośród wymienionych w punkcie VI. Wskazane jest by osoby studiujące realizowały praktyki w różnych jednostkach, z czego przynajmniej jedna praktyka zawodowa powinna odbywać się w placówkach określonych w podpunktach a, b, c punktu VI.
- b) Osoba studiująca zgłasza się do określonej placówki w celu podpisania **porozumienia** o organizacji praktyki zawodowej (*załącznik 2*). Porozumienie jest wpiętych podpisywane przez Kierownika placówki, a później przez Prodziekana ds. Kształcenia i Studentów Wydziału Nauk Społecznych UŚ.
- c) Opiekun akademicki praktyk przygotowuje **skierowanie** do wybranej przez osobę studiującą placówki (*załącznik 1*).
- d) Osoba studiująca jest zobowiązana do podpisania **oświadczenia** dotyczącego respektowania przepisów obowiązujących w danej placówce, w tym regulaminu i dyscypliny pracy, przepisów bhp, o ochronie danych niejawnych i danych osobowych (*załącznik 4*). Jeśli placówka wymaga przejścia dodatkowej procedury w zakresie ochrony danych osobowych, osoba studiująca jest zobowiązana do jej wypełnienia.
- e) Kierownik placówki wyznacza **Instruktora praktyki**, z którym osoba studiująca ustala szczegółowy harmonogram odbywania praktyki.
- f) Pierwszy dzień osoba studiująca poświęca na zwiedzenie placówki, poznanie jej struktury organizacyjnej, wyposażenia i rodzajów prowadzonej dokumentacji. W czasie kolejnych dni osoba studiująca pracuje w charakterze asystenta Instruktora praktyk lub wyznaczonej przez Instruktora osoby, zwiększając swój udział w działaniach podejmowanych w placówce na rzecz bezpośredniej pracy z klientem, rodziną, grupą lub środowiskiem.
- g) Najpóźniej w ostatnim tygodniu praktyki, osoba studiująca przy wsparciu Instruktora lub/i Opiekuna akademickiego praktyk dokonuje **diagnozy** uwzględniającej potrzeby i zasoby danego przypadku / środowiska oraz **przygotowuje** plan pomocy.
- h) Przebieg praktyki osoba studiująca zapisuje w **raporcie z realizacji praktyki** (*załącznik 5*).
- i) Zakończenie praktyki obejmuje **podsumowanie** dokonywane przez Kierownika placówki lub Instruktora praktyki wraz z wystawieniem osobie studiującej **oceny** za praktykę (*załącznik 6*).
- j) Po zakończeniu praktyki osoba studiująca jest zobowiązana do wyrażenia **opinii** dotyczącej realizacji praktyki w formularzu online.
- k) Dokumenty dotyczące praktyk osoby studiujące składają w teczkach opisanych imieniem, nazwiskiem i rokiem studiów, w terminie wynikającym z harmonogramu sesji, z możliwością złożenia ich wcześniej, jeśli praktyka jest już zakończona.
- l) Doteczki należy dołączyć wykaz dokumentów potwierdzających realizację zawodowej praktyki studenckiej (*załącznik 7*).
- m) Praktyki zawodowe osoby studiujące odbywają w przerwie międzysemestralnej. Dopuszczalna jest realizacja praktyki w trakcie trwania roku akademickiego poprzez przeznaczanie na praktykę wybranych dni, nie kolidujących z harmonogramem zajęć na studiach, z zastrzeżeniem § 3, pkt. 3, Regulaminu praktyk zawodowych na kierunku praca socjalna.
- n) Warunkiem zaliczenia praktyki jest wypełnienie obowiązków wynikających z niniejszej instrukcji oraz przedłożenie Opiekunowi akademickiemu praktyk w UŚ następujących dokumentów:
 - raport z przebiegu praktyki zawodowej (*załącznik 5*),

- opinia Kierownika placówki / Instruktora praktyki wraz z oceną (*załącznik 6*),
 - opinia dotycząca realizacji praktyk (formularz online),
 - plan pomocy wraz z opisem uprzednich czynności diagnostycznych (*ostatni punkt załącznika 6*).
- o) Osoby studiujące mogą ubiegać się o zwolnienie w całości lub w części z obowiązku odbycia praktyki na podstawie udokumentowanej pracy zawodowej (*załącznik 8*).

Zasady realizacji praktyk zawodowych kierunków prowadzonych w Uniwersytecie Śląskim regulują przepisy dostępne pod adresem:

<https://us.edu.pl/student/studia/praktyki-studenckie/>